

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет історії, політології та національної безпеки

Кафедра історії України та археології

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

Україна в європейському історичному та культурному контекстах

підготовки бакалавра

спеціальності:

291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

галузі знань **29 Міжнародні відносини**

Освітньо-професійної програми Міжнародна інформація та суспільні
комунікації

Луцьк – 2022

Силабус нормативної навчальної дисципліни «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» підготовки бакалавра спеціальності:

291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

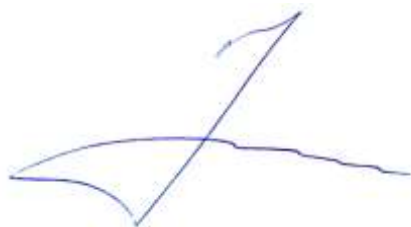
галузі знань 29 Міжнародні відносини ОПП Міжнародна інформація та суспільні комунікації

Розробник: Пришляк Володимир Васильович, кандидат історичних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

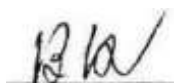
Федонюк С. В.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри історії України та археології

протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. Баран В. К.

© Пришляк В. В., 2022 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	29 Міжнародні відносини; 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, Міжнародна інформація та суспільні комунікації бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання: 1
		Семестр: 2
ІНДЗ: немає		Лекції: 28 год.
		Практичні: 24 год.
		Самостійна робота: 32 год.
	Консультації: 6 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Пришляк Володимир Васильович
Науковий ступінь	кандидат історичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри історії України та археології
Телефон	+30679064035
e-mail	Пришляк Володимир <Pryshliak.Volodymyr@vnu.edu.ua>
Дні занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація дисципліни. Навчальна дисципліна «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» належить до нормативних дисциплін, яка формує системне уявлення про історію та культуру України у нерозривному зв'язку з європейським історично-культурним простором, вивчає, порівнює та переосмислює перебіг політичних, соціально-економічних та культурних процесів в Україні у європейському контексті, сприяє усвідомленню необхідності утвердження незалежної України та входження її як рівноправного партнера до Європейського Союзу.

2. Структура курсу: лекції – 28 год., практичні – 24, консультації – 6 год., самостійна робота 32 год. (3 кредити, 90 год.)

3. Пререквізити і постреквізити дисципліни.

Пререквізити: вступ до фаху, українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням) та ін.

Постреквізити: Творчий феномен Лесі Українки, філософія, українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням) та ін.

Мета і завдання навчальної дисципліни «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» є ознайомлення студентів із багатоміною минулиною України у сукупності суспільних і культурних явищ і подій, у їхньому поступальному розвитку з історичними закономірностями складного процесу становлення та розвитку Української держави як європейської країни від найдавніших часів до наших днів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Україна в європейському історичному та культурному контекстах» є:

- дати студентам знання про основні напрямки, тенденції та закономірності становлення й розвитку української державності, розкрити їх органічну єдність і водночас специфіку в контексті європейської цивілізації;
- ознайомити студентів із новітніми досягненнями української та європейської історичної науки;
- навчити студентів вільно оперувати історичними та культурологічними категоріями й поняттями та розуміти їх генезу;
- сформувати у студентів уміння самостійно виявляти, вивчати й аналізувати історичні та культурні процеси, події та явища;
- виховувати у студентів почуття патріотизму, пошани до історичного минулого свого народу.

Результати навчання (компетентності).

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми бакалаври повинні отримати

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя. ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.
-------------------------------------	--

Фахові компетентності (ФК)	<p>СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.</p> <p>СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.</p>
Програмні результати навчання (РН)	
7.1.	<p>РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.</p> <p>РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.</p>

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ Бали
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні семінари)	Самостійна робота	Консультації	
Змістовий модуль 1. Історія та культура України в європейському контексті від найдавніших часів до середини XVII ст.						
Тема 1. Вступ. Історія та культура України у системі європейської гуманітаристики.	4	2		2		ДС
Тема 2. Старокиївська держава в історії середньовічної Європи.	7	2	2	2	1	ПО, Р/5
Тема 3. Галицько-Волинська держава – «Королівство Русі» та її культура.	6	2	2	2		ПО, Р/5
Тема 4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського	7	2	2	2	1	ДС, ПО, Р/5
Тема 5. Українські землі Речі Посполитої XVI – першої половини XVII ст.	7	2	2	2	1	ПО, ЕО/20
Змістовий модуль 2. Українська історія та культура у європейському вимірі нового та новітнього часу						
Тема 6. Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст.	6	2	2	2		ДС, ПО, Р/5
Тема 7. Руїна. Українські землі у європейській геополітиці (1658–1678)	4	2		2		ДС
Тема 8. Гетьманщина та інші українські землі в європейській геополітиці та	6	2	2	2		ДС, ПО, Р/5

культури останньої чверті XVII– XVIII ст.						
Тема 9. Культурне життя українських земель у XVI–XVIII ст.: європейський контекст	7	2	2	2	1	ПО, Р/5
Тема 10. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.).	4	2		2		ДС
Тема 11. Перша світова війна і Українська революція 1917–1921 рр.	6	2	2	2		ДС, ПО, Р/5
Тема 12. Українські землі міжвоєнний період (1921–1939 рр.).	7	2	2	2	1	ПО, Р/5
Тема 13. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).	6	2	2	2		ДС, ПО, Р/5
Тема 14. Україна у післявоєнні роки та в період незалежності.	6	2	2	2		ДС, ПО, Р/5
Тема 15. Європейський вибір та євроатлантична стратегія сучасної України.	6		2	4	1	ДС, ПО, ЕО/20
Види підсумкових робіт						Бал
Поточне опитування						60
Експрес-опитування 1/2						15/15
Інше						10
Всього годин / Балів	90	28	24	32	6	100

ПО – поточне опитування, ДС – дискусія, ЕО – експрес-опитування, Р – реферат.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом на самостійну роботу виділено 32 год.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Вступ. Україна в контексті історії та культури Європи	2
2	Старокиївська держава в історії середньовічної Європи	2
3	Галицько-Волинська держава – «Королівство Русі» на історичній карті Центрально-Східної Європи	2
4	Українські землі у складі Великого князівства Литовського	2
5	Українські землі Речі Посполитої XVI – першої половини XVII ст.)	2

6	Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (Хмельниччина 1648–1657 рр.)	2
7	Руїна: геополітичні та внутрішні причини	2
8	Гетьманщина та інші українські землі в останній чверті XVII – 80-х рр. XVIII ст.	2
9	Культурне життя українських земель у XVI – XVIII ст.	2
10	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)	2
11	Перша світова війна і українські визвольні змагання 1914–1923 рр.	2
12	Україна у міжвоєнний період (1921–1939 рр.)	2
13	Україна у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	2
14	Україна у післявоєнні роки та в період незалежності	2
15	Україна на шляху до Європейського Союзу в умовах російсько-української війни	4
Разом		32

7. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

З інформацією про поточне та підсумкове оцінювання можна ознайомитися на сайті Університету ([деталі за посиланням](#)).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (лікарняний листок непрацездатності, відсутність у зв'язку із військовою службою чи інших поважних причин що підтверджуються документально).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програми на навчальних платформах Zoom, Office 365, Moodle відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#)).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба і т. ін.) навчання може відбуватися в он-лайн формі за погодженням із викладачем.

Політика оцінювання: Запропонований курс оцінюється за накопичувальною системою. Максимальний бал який може отримати студент складає 100 б. з яких 60 б. за роботу на практичних заняттях (не більше 5 б. за відповідь), 30 б. за експрес опитування (проводиться на 6 та 12 практичних заняттях по 15 б. за кожне) та 10 б. за активну роботу в аудиторії (доповнення доповідача не більше 1 б. за одне заняття). Сума отриманих балів

може бути зарахована як атестаційний бал за згодою здобувача. В разі незгоди його бали обнулюються. В такому випадку атестація здійснюється в усній формі у вигляді заліку.

8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Оцінка виставляється без урахування попередніх оцінок. На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Згідно з [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки](#). Загалом здобувач може отримати від 0 до 100 б.

Шкала оцінювання знань студентів з дисципліни, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Питання для підсумкового контролю

1. Походження українського народу через призму європейського етногенезу.
2. Антична культура грецьких полісів Північного Причорномор'я.
3. Кочові цивілізації українського Степу: кіммерійці, скіфи, сармати.
4. Старокиївська держава в історії середньовічної Європи.
5. Запровадження християнства та його вплив на політику та культуру Русі.
6. Європейський вектор у зовнішній політиці та династичні зв'язки Рюриковичів часів Старокиївської держави.
7. Галицько-Волинська держава – “Королівство Русі” у контексті середньовічної європейської історії та культури.
8. Українські землі у складі Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського та Польського королівства.
9. Утворення Кримського ханату та його експансія на українські землі.
10. Культурно-просвітницька діяльність братств.
11. Козацтво в українській історії та культурі XVI – першої половини XVII ст. Європейські аналоги українського козацтва.
12. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний та його діяльність.

13. Люблінська унія 1569 р.
14. Берестейська унія 1596 р.
15. Розвиток культури в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
16. Східноєвропейська криза і Визвольна війна в Україні середини XVII ст. під проводом Богдана Хмельницького. Історичні передумови і причини Хмельниччини 1648–1657 рр.
17. Переяславсько-Московська угода 1654 р. та її оцінка в історіографії.
18. Міжнародна дипломатія Війська Запорозького доби Хмельниччини. Віленський договір 1656 р.
19. Геополітичні причини Руїни.
20. Гадяцький трактат Війська Запорозького із Річчю Посполитою 1658 р.
21. Військово-політичне протистояння в Україні періоду Руїни (1658–1678 рр.)
22. Міжнародні договори та поділ українських земель між іноземними державами у 60–80-х рр. XVII ст.
23. Українські землі у європейській геополітиці та культурі останньої чверті XVII – XVIII ст.
24. Гетьман Іван Мазепа і мазепинці.
25. “Балто-Чорноморська вісь”: шведсько-український союз 1708–1709 рр.
26. Пилип Орлик та його конституційний проєкт 1710 р.
27. Запорозька Січ у XVIII ст.
28. Правобережжя і західноукраїнські землі: гайдамацький і опришківський рухи.
29. Культурне життя в Україні у другій половині XVII–XVIII ст. Феномен козацького бароко.
30. Три поділи Речі Посполитої та їхній вплив на українські землі.
31. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.
32. Західноукраїнські землі у першій половині XIX ст. “Руська трійця”.
33. “Весна народів” 1848–1849 рр. і українське національне відродження.
34. Кирило-Мефодіївське товариство.
35. Суспільно-політичне життя та національні рухи в Наддніпрянщині у другій половині XIX ст.
36. Реформи 60–70-х рр. XIX ст. та їхній вплив на розвиток Наддніпрянської України.
37. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.
38. Класики української літератури, живопису, музики і театру другої половини XIX – початку XX ст.
39. Україна у Першій світовій війні.
40. Українські січові стрільці та їх культурно-просвітницька праця.
41. Українська революція 1917–1921 рр. УНР часів Української Центральної Ради.
42. Українська Держава у період гетьманату Павла Скоропадського 1918 р.

43. УНР часів Директорії, її внутрішня та зовнішня політика.
44. ЗУНР. Польсько-українська війна 1918–1919 рр.
45. Боротьба за соборність: Злука УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. та її історичне значення.
46. Українізація в радянській Україні у 20–30-х рр. ХХ ст.
47. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: причини та наслідки.
48. Економічна та національно-культурна політика Другої Речіпосполитої стосовно західноукраїнських земель.
49. Товариства “Просвіта”, “Рідна школа” та їх роль в духовному і культурному житті краю.
50. Карпатська Україна в європейській геополітиці.
51. Радянська Україна в західноукраїнських областях у 1939–1941 рр.
52. Початок німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Нацистський окупаційний режим в Україні (1941–1944 рр.).
53. Культурне життя в умовах нацистської окупації.
54. Рух Опору в Україні під час Другої світової війни. Українська Повстанська Армія та її боротьба.
55. Повторна радянська Україна в західноукраїнських областях.
56. Відбудова народного господарства в УРСР у другій половині 40-х – на початку 50-х рр. ХХ ст.
57. Суть і зміст процесу “десталінізації” в УРСР у період хрущовської “відлиги”.
58. Радянський тоталітаризм і національна культура в УРСР другої половини 1960-х – 1985 рр.
59. Дисидентський рух.
60. Горбачовська “перебудова” в Україні.
61. Утворення Народного руху України та інших політичних партій.
62. Історичні передумови проголошення незалежності України. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р.
63. Економічний розвиток та культурне життя в незалежній Україні.
64. Будапештський меморандум 1994 р. про гарантії безпеки для України.
65. Незалежна Україна на міжнародній арені. Шлях до ЄС.
66. Європейський вибір і євроатлантична стратегія сучасної України.
67. Проблема вступу України до Європейського Союзу і Північноатлантичного альянсу (НАТО). Євромайдан – Революція гідності 2013–2014 рр.
68. Анексія Криму Російською Федерацією та її наслідки для загальноєвропейської системи безпеки.
69. Російсько-українська війна 2014–2023 рр. і європейська дипломатія.
70. Україна-Європа: основні тенденції політичного, економічного та культурного співробітництва у першій чверті ХХІ ст.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. *Грицак Я.* Нарис історії України. Формування модерної нації XIX – XX століття. Київ: Yakaboo Publishing, 2019.
2. *Грицак Я.* Подолати минуле: глобальна історія України. Київ: Портал, 2021.
3. Історія української культури: у 5 т. Київ: Наук. думка, 2001–2013. ТТ. 1–5.
4. *Канпелер А.* Від країни козаків до країни селян. Україна на видноколі Заходу у XVI–XIX ст. / пер. з нім. В. Кам'янець. Львів: Літопис, 2022.
5. *Наливайко Д.* Очима Заходу. Рецепція України в Західній Європі XI – XVIII ст. Київ: Основи, 1998.
6. *Плохій С.* Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / пер. з англ. Р. Клочка. Харків: Книжковий клуб «КСД», 2016.
7. *Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т.* Дипломатія на «межі світу»: міжнародні відносини та зовнішня політика Української держави (XVII ст. – 1750-ті рр.). Посібник для університетів. Київ: Вид-во «АМЕННОТЕР», 2016. [e-видання]. <https://www.academia.edu/23729857/>
8. *Терещенко Ю. І.* Україна і європейський світ: Нариси історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. Київ: Перун, 1996.
9. Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього [кол. монографія] / кер. автор. кол. і наук. ред. проф. А. І. Кудряченко. Київ: Фенікс; Інститут європейських досліджень НАН України, 2009. [e-видання]. <https://elibrary.ivinas.gov.ua/2304/1/2009.pdf>
10. *Яковенко Н.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-е вид., переробл. та розшир. Київ: Критика, 2005.

Інтернет-ресурси:

<http://resource.history.org.ua/> – сайт Інституту історії України НАН України

<http://archeos.org.ua/> – сайт Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України

<http://litopys.org.ua/>, <http://izbornyk.org.ua/> – електронна бібліотека текстів, публікацій джерел та досліджень з історії України та історії української культури IX–XVIII ст.

<http://historians.in.ua/> – Історичний веб-портал Historians.in.ua